

MINERVA

Diară literar, beletristic și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil :
George Curteanu.

Prețulu: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețulu e a se solvi înainte.

GEORGE POPŪ,

LOCOTENENTE PRIMARIU LA REGIMENTULŪ 50 de LINIĂ, MARELE DUCE de BADEN.

Schiță biografică de Nistor Șimon.

(Urmare și fine).

După cum scrie Nechita Ignat, camaradul său de arme, într'o epistolă către Ioachim Mureșian ddto Laibach în 3 Septembrie 1866, acestu versu și după mórtea lui George Popu a devenitu între feciori fórte popularu, așa încatu de atunci îl u cântau în cásarmă și când se aflau pe drumu.

În 22 Iuniu 1866 se afla în castru la St. Michele. Védându, că se apropiă ziua, în care póte să se despartă de totu și se părăsescă acéstă vale de plânger, în acéstă di făcu testamentul, despre care voiu vorbi mai în josu și-lu trâmise la Ioanu Malaiu în Viena cu urmátorea scrisóre:

Iubite vere!

Iată aci cele promise.

Tu câtu ce vei înțelege, că am cădutu eu, te vei pune în conșelegere cu fratele Ignat — de va trăi elu — și apoi cu patronul bagagiei mele în Verona, ca se aduc lădile (3) la tine.

În ele, îți spunu, că e neorânduială mare. Tóte suntu aruncate ca eu furca și trântite printre olaltă. Graba n'a ertatu altfelu, fi bunu și le pune tu în ordine.

Preste cărți suntu catalóge.

Ce vei află — epistole și alte hârti — le ia tóte afară și *le dá focului*, după ce le vei fi frunđăritu, ca se nu ardi ceva, ce póte ar fi de folosu ție orí altuia.

Cărțile apoi cu ladă cu totu le trimite la Năsėud. (Vei află cam în fundul lădei (mari) o *obligatiune*, cu care lucrí după punctulu 2.

Depártându, cum dișei, tóte celelalte scrisori și hârti, ce nu suntu cărți, recte ce nu suntu însemnate în catalogu, voru încapé tóte cărțile în lada cea mare. Cea mică apoi îți remăne ție și cea de pele încă *cu tóte* ce vei află în ea.

Punėndu-se apoi regimentul în linise te vei îndreptă cu testamentul (numai celu nemtescu) încóce, ca se scoți pe calea cuvenită banii de uniformare și cei din casa de păstrare, apoi *cele ce voru remăne după mine pe aci.*

În cele trei lădi n'are dară a căutá nimene nemica, numai tu. Pentru aceea nu le lăsá se trecă prin mâna regimentului și prin a nimėrui. De te-ar întrebá cine-va, spune că ți le-am datu *de multu* și am fostu dispus, ca se le împărtesci, ce ai și făcutu.

Ignat îți va puté dá deslușiri.

Domnul Silasi a binevoitu a-mi trimite „Sionul” întregu *afară de Nr. 1*. Sum decí dătoru cu 4 fl. și-lu voiu prenumera de voiu remăne în vieță. Deodată mulțamită și salutări ferbinți.

Te sărutu cu doru, póte pentru ultima óră, căci poimăne orí Luní vomu primi botezul focului.

Acestea le scriu pe fóle — pe iarbă verde. Descurcă-le cum poți.

22/.

Scrie-mi primirea acesteia și fă adresa: Verona, 5-es Arme Corps, Brigade Piret. 50-es Rgt. (Cu cėrusa). Cheile lădilor de le vei primi dela Ignat bine, de nu, chiamă faurul.

În aceea-și di — séra — după cum scrie Nechita Ignathu în epistola amintită mai susu — în castrul din St. Michael merse George la Nechita Ignathu, îl luă de brațu și-lu duse la compania lui, unde uitându-se la jocul feciorilor și ascultându cāntecul mai susu pomenitu își petrecurá mai multu timp. George era voiosu și dișe către Nechita, că acum e fericit, că va durmi în nóptea venitoare pe iarbă verde și la focu ca în copilăria.

Dina de 24 Iunie 1866 a fostu ziua luptei celei crâncene dela Custozza, ceea-ce George Popu o prevăduse forte bine.

Nechita Ignathu scrie*) a doua zi după acea luptă: „Ieri dimineță la 4 ore la plecarea din Castelnuovo, ce se află pe drumu dela Verona către Peschiera era George cu una garofă după urechia dreaptă și la 3/4 7 ore ne îmbrășosărăm lângă satul St.-Giorgio în Salici, — durere pentru ultima dată“.

George Popu plecă și la 2 ore după amăzi brigadierul comandă, ca să ocupe cu asaltu o bateriă de tunuri ale Italianilor, așezați pe colina dela casa Pasquali, ce se afla lângă drumul, ce duce dela Castelnuovo la Vabeggio... Batalionul III, comandat a aici, după ce cuceri Canova, se aruncă cu asaltu cu totă puterea. Lupta fu crâncenă și bravul locotenent primar George Popu cu locotenentul Beck și 13 feciori dela a 13-a companiă cădură la întreprinderea acestui asaltu.

Trupul lui George fu aflatu dimpreună cu a celor 13 eroi căduți, cari toți au fostu astrucați în ună mormântu cu totă onóra**).

Când a căduțu George a avută la densusu vr'o 100 fl. v. a. în aur, unu orologiu de argintă și două inele de aur. Până a nu se începe bătaia a disu elu către feciorii dela companiă, că când ar căde, să ia dela elu aceste prețioase, fiindu însu de-a valma cu inamicul acesta nu se putu face și așa acelea sau perdutu***).

George Popu, acestu erou român nu numai s'a făcutu demnu de a-i fi conservată memoria la posteritate pentru faptele eroice pe câmpul de luptă pentru tron și patriă, ci elu prin crearea unei fundațiuni pentru conferirea de ajutore spre scopuri de cultură totu una-dată ni lucesce și ca adevăratu naționalist și ca demnu modelu de imitat.

Cătu a trăitu George Popu a datu o mulțime de cărți ca premii pentru scolari, după cum aflămu acesta din o epistolă a lui Vasile Nașcu către vicariul Grigore Moisil de dto 17 Augustu 1861 etc. și după cum spunu toți căți l'au cunoscutu. Din cele înșirate până aici vedem și aceea, cum-că repausatul a fostu român zelos și părtinitor alu literaturii române, chiar și pe câmpul luptei — așa dicendū înainte glonțelor — vedem cum-că se interesa despre foile române și toate scrierile, câte apăreau pe atunci, pre cari le procurase pre toate. Elu cunosea bine multe rele, de cari suferiau românii, cunosea însu și relele în cari se tăvăliau și se tăvălescū mulți chiar și astăzi.

*) Cătru Ioachim Murășianu din Campagnolo in 35 Iunie 1866.

**) Veđi Epistola lui Nechita Ignatū cătru Ioachim Murășianu scrisă in Nuova in 27 Iunie 1866.

**) Asemenea epistolă scrisă in Laihach in 3 Septembre 1866.

Înainte de căderea sa scrisese o epistolă și cătru redactorul „Familiei“, in carea duse: *Nouă ni lipsescū o legiune de lucruri pentru a înaintă, dar mai înainte de toate: pacea, frățietatea, unirea în cugete și în simțiri*.*).

Testamentul lui Gerge Popu de dto St. Michele 22 Iunie 1866 scrisu in limba germană se află la judecătoria din Năsăudu sub Nr. 1421 pres. 1 Augustu 1866, iar o copiă autentică între actele regimentului de inf. Nr. 50 Mare duce de Baden la Nr. 1763/345 and. de dto 1 Septembre 1866.

În acestu testamentu:

1. Roga judecătoria, ca se pertracteze lăsamentulū seu cu cea mai mare grabă, căci elu nu are nici o detoriă și nu există nici o pedecă, carea să trăgă-neze pertractarea.

2. Una sută florini v. a. o testeză scōlei comunale din locul natalu Leșiu și două sute de florini pentru scōla normală din Năsăudu spre a se face o fundațiune, din care in totu anul in ziua de examenu să se plătescă interesele la cei mai bun scolari. Ca esecutori testamentari numesce pre Vasile Nașcu, fostul învățatoru normalu și directorele fondurilor din Năsăudu, pre Ioachim Mureșanu, Ioanu Malaiu și eventualu Nechita Ignathu supralocotenentu și Alexandru Stoklin adiutantū de regimentu.

Deosebită dorință își exprimă elu, ca premiul din Leșiu totdeuna să trecă in scōla superiōră și celu din acesta in gimnasiu, ori in alte institute mai înalte, ca așa nice unul să nu rămână cu celea învățate, ci totdeuna se studieze mai departe.

3. Întregă colecțiunea sa de cărți o testeză bibliotecii mariane din Năsăudu.

4. Una sută de florini, ce o avea la sine, o destinază o parte pentru unu monumentu părinților sēr, altă parte la consăngenii. Acesta sumă de bani, după cum am amintitū, s'a perdutū.

5. Spune, că are mai multe pretensiuni; pre debitori însu nu-i numesce, fiind-că suntū „morosi debitori“. Care dintre dēșri va plăti de bună voiă, va face bine. Numesce însu trei pretensiuni in suma de 100 fl., cari doresce să se replătescă și această sumă o destinază pentru cumpărarea cărților de premii la scolarii din scōla superiōră din Năsăudu și dela institutul pedagogicū, care pre atunci se afla in Năsăudu și acesta să se facă in totu anul, după cum a făcutu densusu și mai înainte.

6. Dispune despre celelalte efecte ce le posedea.

In fine pre o foiă separată face următorea dispușețiune ulterioară la testamentu: „Cei ce vorū fi premiați din fundațiunea mea, se înțelege de sine, că au se fie numai români, iară sub nici o împrejurare de altu neam“.

*) Veđi „Familia“ foiă enciclopedică din 1866 Nr. 18 pag. 216.

Așa a fostu George Popu.

Celea două fundațiunii amintite în punctulu 2 se află astăzi în administrațiunea comisiunii administratōre de fondurile centrali scolastice și de stipendie din districtulu Năsăudului.

Spunū...

*Spunū, că-a ochilorū privire
E oglinda inimei, —
Dorū și dulcea fericire
Poți să o cetesci din ei.*

*Totū ce sufletulū îți simte,
Totū ce inima-ți păstrează —
Gânduri negre, gânduri sfinte —
În ochi clarū se oglindeză.*

*Asta eu aflândū, iubite,
În ai tei ochi am cătatū
Și-am vădūtū în ei gândirea —
Și amorulū teu curatū.*

*Și d'atuncea 'mă ești dragū mie,
O, d'atuncea Te iubescū,
O, d'atunci p'a vieței cale
Multū mî place se trăsescū...*

*Căci cu dulcea ta privire
Și cu dulcele-ți surisū
Me transporti în fericire
Și-mi faci vieța unū dragū visū.*

Elena Lupanū.

Cugetări

de R. G.

Iubirea fără speranță face pe bărbați triști, iară pe femei deplorabile.

Și dacă inimiculū tēu n'ar fi mai mare decâtū unū țintarū, totuși închipuesceți-lū celū puținū cătū unū elefantū.

Vieța noastră fiă unū „diarū“, căci acela primesce pe foile sale numai lucruri memorabile.

Ne nisuiimū totdeauna a apăre mai fericiti, decum aavea suntemū.

Necrecoscința este totdeauna unū felū de slăbiciune. N'am vădūtū omeni mari, cari să fi nutriti necrecoscință.

Leontina.

Pecate domnesci.

— *Novelă originală.* —

de

T. Simționă.

(Urmare).

IV.

Trecea și după și, căci timpul e trecătorū.

Inocențiu și cu Augusta se întâlneau în fie-care și la chiosculū din fundulū grădinei, unde continuau a-și spune totū mai multū foculū inimei lorū.

Să lăsămū însē pentru puținū pe fericiti tineri, ca să-și continue dulcele lorū întruniri, iar noi să ne ocupămū puținelū de cele ce se petreceau prin satū.

Era într'o Duminecă după amiază.

Locuitorii se adunasēră cu toți în prējma bisericei, unde obicinuiău a se întruni în tōte Duminecele și a-și petrece timpulū spunēndu-și nevoile și pāsurile unulū altuia.

De unū timpū încōce întrunirile lorū deveniau din ce în ce totū mai dese, iar convorbirea între ei era cu multū mai animată și mai în șopte ca de alte-ori.

Moșu Sandu le spusese o noutate, care le dădū destulū de lucru, le spusese adecă, că vorū veni timpuri mai bune, că va veni ziua, când și ei vorū fi omeni, când și ei vorū fi stăpāni pe capulū lorū și pre multū puținulū, cătū ilū au.

Disese vorbă mare Moșu Sandu și dacă nu ar fi dis'o chiar elū, nici că ar fi luat'o cine-va în samă, dar Moșu Sandu era omū cu sfatū, era omū pățitū, omū, care a trecutū prin multe, a pățitū multe și șcie multe.

Bētrāni, cari se adunasēră cu toți în jurulū lui Moșu Sandu, ascultau, mișcau din umeri și iar ascultau.

— Așa e dragii mei, după cum v'am spusū, vorū veni și pentru noi țile cu sōre și dacă noi bētrāni nu le vomū ajunge, le vorū ajunge celū puținū copii noștri. Tinerulū acela mi-a spus'o, și elū a vorbitū cu atāta siguritate încātū trebuie să-lū credū.

Cu cine se întâlnește Moșu Sandu?

Cine era tinerulū, de care vorbea elū?

Asta nu o șcia nici însuși Moșu Sandu; totū ce șcia elū, era numai atāta, că venindū într'o sēră dela mōră, în urma carului încārcatū de bucate, unū tropotū de calū se auđi îndērēptulū lui.

La începutū elū nu dāduse atāta însemnătate tropotului de calū, cugetāndū, că va fi vre-unū ghirisū dela curte, care avea să mērgă încātrāu-va, trimisū de Contele, sēu venia de unde-va.

Tropotulū însē se apropia totū mai multū de dēnsulū până ce putū distinge în întunecimea nopței,

că călătorul nu era un ghirișu ci după îmbrăcămintea lui se vedea a fi cu totul altul.

Pe când Moșu Sandu se silea se cunoșcă pe călătoru, elu își opri calul toamai lângă dânsul și-i dîse:

— Bunu ajunsu bădicule, dar de unde și până unde?

— D'apoi iată vinu dela móră, unde m'a apucatú nóptea, căci cu slujba asta domnescă trebuie să umblăm și nóptea, dacă voim să avem bieți de noi ce ne trebuie la casă, dar d-ta călătorule de unde și până unde?

— De unde vinu, nu pot să-ți spun precum nu-ți voin pute spune nici până unde, ceea-ce vreu să-ți vorbesc este numai o întrebare, adevă: ce eugeti moșule cu slujba asta domnescă, mai dură-va ea multă? Nu ar fi óre timpul să ne rădicăm fruntea și să spunem asupraitorilor nostri: „Destul! Ajungă-vă cu nelegiuirile vóstre, căci cuțitul a ajuns la os și nu-l mai putem suferi!”

— Pst! Fii mai cu băgare de sémă, tinere, când vorbesc așa ce-va, căci în vremurile astea și arbori din jurul nostru au urechi, și când te-ară auđi vr'unu ghirișu ce vorbesc, ȕeu eú ȕi-ași plânge de milă, pentru ceea ce ai avé să pătesci.

— Nu avé témă venerabile bătrân, căci dór nici dracul nu e atátu de urit precum și-lu închipuescu ómenii, apoi domni nostri nu suntu decât nisee ómeni ca și noi! Da! eu vedú moșule, că torturile cele multe, ce le-ați înduratú, v'a făcutú să vă temeți până și de umbra asupraitorilor, dar nu e bine așa... în timpurile acestea triste pentru noi trebuie să avem unú curagiu mare și o tăriă de ferú, dacă voim să scăpăm odată de jugul celú nesuferit al slugărniceii, jugu, care secol de-aréndulú l-amú purtatú, fiindu sclavi unor ómeni cruđi și fără inimă. Pământulú acesta e udatú de lacrimile și sudorile nóstre și d-ta, care ai încărúntitú în suferință, de sigurú că vei cunoșce mai bine decâtú mine povara cea nesuferitá a sclăviei; vorbesce deci fără témă, spune-mi óre nu este timpul ca să răsufám și noi dulcele aerú alú libertății, căci nu cerem decâtú libertatea, de care și paserile se bucură în măsură mai mare decât noi!

— Tinere, ori-cine vei fi, eu nu potú decâtú să laudú cuvintele tale și dorulú ce-lu ai, de a-ți vedé némulú scăpatú de jugulú sclăviei. O! dee Dumneȕeu, ca dorințele tale să se implinésca câtú mai curándú, ca să potú muri linișcitú, șciindú că urmași mei nu au să îndure câte am înduratú eu. Dar de, ce potú ȕice eu, care sum acuma omú bătrénú, și de când m'am născutú așa am pomenitú. Eu credú, că

cum a fostú până acuma, așa va fi și de aci încolo, căci cine s'ar încumeta să schimbe aceste lucruri?

— Ai dreptate moșule să eugeti astfelú; dar ține minte proverbulú care ȕice, că nu aduce anulú ce póte aduce o singurá ȕi; de aceea spune celorú ce pórtá jugulú sclăviei dimpreună cu d-ta, că călătorulú, cu care te-ai întâlnitú, le-a ȕisú: să nu desnădăduiască, căci nu va fi departe ȕiua, în care toți vomú fi ómeni liberi, stăpâni pre capulú nostru, și vomú trăi neconturbați de nimenea pre acestú pământú hărăzitú dela strămoși nostri.

Acestate le mai ȕise tinérulú călărețú și până ce să se desmetecésca Moșu Sandu, elú dădu biciu calulú și să perdú prin negura nóptei, lăsândú pe bătrânú în mirare.

Atáta șcia Moșu Sandu și atáta spusese și în satú celorú ce-lú ascultau plinú de mirare.

Cei bătrâni dedeau din umeri uimiți, iar cei tineri mai înflăcărati visau lucruri mari și pare-că începeau a să simți mai altfelú, pare-că simțiau ceva, ce le trecea prin totú trupulú.

O schimbare să făcuse între toți iobagi.

Nu mai erau supuși ca mai nainte, nu mai ascultau așa de orbisú de porunc, și asta o vedea și contele.

Despre ceea-ce le spunea Moșu Sandu mai au ȕiserá ei câte o șoptá, și mai cu sémă de unú timpú încóce nu era tégú, în care să nu fi circulatú astfelú de faime.

Speranța unorú timpuri mai bune prinse rădăciní în inima asupraitorilor; nu era o ȕi, în care ei să nu răspundá amenințárilorú domnesci prin câte unú surisú disprețitorú.

Observase și contele, că supuși lui au începutú a cárti și a se obrásnici — după cum îi plăcea lui a ȕice, căci — veđi dómne — acei obrasnici n'aveau nici unú dreptú la vieță.

Elu uria multú pre Români, îi uria atátu de multú, încátú, dacă nu ar fi trebuitú să-i exploateze, nici nu iar fi suferitú să se apropie de pragulú ușei sale.

Fusese neînduratú până atuncí cu supuși lui, dar după ce observá cártirea lorú, ura și mânia lui să îndoi și astfelú turnulú celú înaltú era ȕi de ȕi cercetatú de nenorociți, cari cădeau pradá furiei Contelui.

Precând însé contele continua cu tiránia față de sêrmanii iobagi, cele trei inime bune din castelú, — Contesa, Augusta și Inocențiu continuau a-și petrece timpulú în cea mai dulce armoniă.

Contesa era bună și blândă ca și mai nainte și cele mai de multe-ori stetea de vorbá cu Inocențiu, căruia îi spunea, câtú de nefericitá să simte, când vede purtarea bărbatului său.

Inocențiu nu avea nici când cuvinte destulă de potrivite, ca să-î mulțămescă pentru apărarea, ce totu-deuna lua acelora, ce erau dintr'ună sânge cu dânsul.

Singură Augusta era cu multă mai schimbată ca până aci.

Iubirea cea nemărginită de mare ce o avea pentru Inocențiu o puse pe gânduri adânci. Se gândea la fericirea cea mare, ce va simți-o atunci, când cerul o va uni cu acela, pre care și-lă asemăna cu cei mai mândri feți frumoși din poveste și atunci fața i se înroșia de plăcere.

Dar această plăcere era fugitivă, căci pe dată îi apărea înaintea Contele, neînduratul ei tată, carele sta ca un zid despărțitor între fericirea și nefericirea ei și atunci inima ei fragedă era străpunsă de durere și amărăciune.

Aceste schimbări dela fericire la durere și dela durere la fericire o făceau când se fie veselă, când se verse lacrimi din ochii ei, a căror strălucire începea acum încetul cu încetul a se stinge.

Într'o asemenea stare o găsisse odată Inocențiu în odaia ei de lucru.

Ea se gândise adânc la viitorul său, iar frica de Contele o făcu să verse lacrimi.

Cum stetea cu capul între mâni, nici nu observase când Inocențiu a pătruns în odaia ei, deore-ce cugetele sale sburau departe, departe, în lumea visurilor și într'o asemenea stare fiind, ea nici nu mai știa ce se petrece în juru-i.

Inocențiu, vădându-o plângându, rămase înlemnită neștiind ce se credă.

Îi părea rău, că a intrat, dar era prea târziu, trebuia să-î vorbiască și asta cu atât mai vârtos, pentru-că o vedea plângându.

O temere se furișă în inima lui.

Se întreba de ce plânge ea ore? Nu cum-va plângea din cauza lui? Nu cum-va amorul o făcea să plângă singură, în secret.

„Trebue să află“, — își dîse el și apoi pășind spre dîsa dîse:

— Ce vedu Augusto, ochii ței varsă lacrimi! Tu care mi-ai jurat de atâtea ori, că ești cea mai fericită ființă de pre lume, te retragi singură în odăița ta și plângi! Nu cum-va . . . ah! Dumnezeu, tu me faci să cred, că . . .

D'abia acum îl observă Augusta.

— Nu crede nimic, scumpe Inocențiu, nu crede nimic. Da, am plâns — și pentru-ce și-ași mai ascunde durerea mea chiar acum, când a mai suferi în tăcere ar fi a-mi repune viața. Iubirea m'a făcut de multe-ori, ca uitându totu de pre lume, să me vedu în raiul fericirii, să me vedu ca pre o regină ședendu măiestosă pe tronul iubirii încungiurată de nimfe, iar

tu apărei alături cu mine, zimbându-mi și promițându-mi palate zidite din amor. Dar vai! scumpe Inocențiu, cu câtu mai mari sunt planurile mele de fericire, cu câtu acel viitoru mi se pare mai dulce, cu atâtu mai multu mi se amărește inima, când me gândesc la marele zid, ce ne desparte, la acel zid, carele este tata, pre care cu greu îl voi pute îndupleca să consimtă la unirea noastră. Ah! Inocențiu, Inocențiu, șciu, că inima ta sângerază de durere în aceste momente, șciu, că suferi și te vei simți atinsu în demnitatea ta, căci tu puteai fi fără de acestea, dacă eu, care te iubesc, nu te-ași fi făcutu părtașu amorului meu nebun. Dar nu me blăstămă Inocențiu, căci și astăzi ca și mai înainte me juru pe lumina ochiloru mei, d'a rămâne a ta, numai a ta, sau de a muri . . .

— Cu mine dimpreună! — o întrepruse Inocențiu, ai cărui ochi rourau de lacrimi.

— Cu tine dimpreună!? O ce morțe dulce! Dar cum? Tu, care ai avut și ai atâta de îndurat pentru aceea, care te-a făcutu să o iubesc, pentru aceea, care și-a conturbat linișcea sufletului, ai face tu acestu lucru pentru mine, care m'am pus în calea linișcitei tale vieți?

— Dragă Augusto, nu este de lipsă de a-ți mai repetă aceea, ce de atâtea ori și-am spus. Sunt de prisos jurămintele între noi, cari de atâtea ori am adus pre Dumnezeu martoru la declarările noastre de amor. Nu îți voi spune deci decâtu atâta, că ori și care ne va fi destinul, și ori câte suferințe vom avea să îndurăm, eu voi rămâne pururea părtașul tu, împărțindu cu tine atâtu fericirea cât și durerea; căci ce mi-ar folosi mie viața, când tu, care ai devenit stăpâna ei, și-ai desprețui-o pre a ta? Nu dragă, a trăi fără tine ar fi cu multu mai crud decâtu a muri împreună cu tine.

— O câtu ești de bun, câtu de sincere sunt cuvintele tale, Inocențiu, și eu zăpăcita de mine încă totu mai pun la probă sinceritatea inimei tale. Ei bine, sum convinsă, că me iubesc, șciu, că tu suferi dimpreună cu mine și această suferință voescă să se curme odată; voi spune bunei mele mame durerea mea și voi ruga-o în genunchi pentru protecția ei.

— Dar, Augusto, ai uitat, că eu mai am încă unu an de studiu, ai uitat că încă nu a sositu timpul în care să se descopere amorul nostru?

— Nu am uitat nimic din toate acestea, dar acesta trebue să o faci, căci nu voi mai pute trăi într'o asemenea stare. Voescă să șciu Inocențiu, dacă pot să mai speru la ziua fericită de a trăi cu tine, sau la din contră să mă preparu a părăsi lumea. Dar mama este o femeie bună și ea nu-mi va denega spriginul meu.

Aceste cuvinte le rosti Augusta cu mare hotărîre, încât Inocențiu nu mai putu obiecționa nimica.

Ea petrecuse multe asemenea césuri de durere și acum trebuia sê o curme odată cu acéstă stare. căci îi era imposibilă de a răbdă mai multă.

V.

Pre când în odaia Augustei se petrecea cele mai susū descrise, contesa se preumbla singură prin grădină, mergându gânditoare printre cărări.

Era foarte réu dispusă într'acea zi.

Avuse cu contele cértă din cauza Augustei și asta îi dase multă de gândită.

Contele o însciință, că va fi silită sê depărteze pre Inocențiu dela castela și îi dișe, că până va depărtă pre acelu studentă, dēnsa sê interdica Augustei d'a mai vorbi cu elu.

Contesa sê încercase a apără pre Inocențiu și din acéstă causă se isca cértă între dēnși.

— Da, Pam vėđutū pre acelu destrăbălatū, stringându-o de mână, l'am vėđutū vorbindu-i cu pasiune și asta nu voiu s'o mai vėđū: nu trebuie ca acelu nenorocitū sê se ridice la speranța d'a captivă inima unei contese.

Acestea le dișe contele femeiei sale cu unū tonū neobicinuitū, cu unū tonū care arēta destulū de clarū ura lui față de Inocențiu.

Șcia contesa bine, că cu contele nu e de rēșbitū, îl u cunoscea din destulū și acéstă o pusese pe gânduri adēnci.

Cu ce cuvinte ar fi pututū ea sê interdica Augustei, ca sê nu mai vorbescă cu acelu tinērū, care era atātū de blāndū, atātū de delicatū și sê șcia purtă cu atāta eleganță?

Nu; ea nu avea cuvinte de a interdica copilei sale se mai vorbescă cu Inocențiu, care chiar și înaintea dēnsei avea mare trecere.

Dar contele îi spusese în mânia lui, că între ei ar esistă unū secretū amoroșū, pre care elū îl vėđuse cu ochi lui proprii, îi spuse, că are se alunge pre Inocențiu din castelū, numai pentru ca elū se nu captiveze inima Augustei și acéstă o făcū și mai multū gânditoare.

Ea vedea bănuiala contelui cu totul fundată, deore-ce nu era nici decātū mirare, dacā Augusta ar simți ore-care atragere cătră Inocențiu, care avea tōte calitățile recerute unui tinērū, ce voia sê placă.

Rangulū însē se punea ca stavilă în contra lorū, și dacā acéstă stavilă nu ar fi esistatū, buna contesă nu ar fi fostū atātū de îngrijatā de cele ce le auđise.

Inocențiu nu era nobilū decātū prin simțeminte, și acéstă nu putea sê folosescă nimicū în fața aceloră,

carī nu căutau nobleța inimei și pre aceea eredită dela părinți.

O Dumneđeule, — murmură contesa, — de ce nu ai lāsatū în acéstă lume egalitate între ómeni, căci atunci toți amū fi fostū uniți prin nobleța inimei, iarā nu prin acea noblețā, mājită de atātea fără de legi, moștenite dela părinți.

Dičendū acestea ea se aședā pe o bancă, lāsându-se cu totulū pe aripile gândurilorū.

Augusta sê despărțise de Inocențiu și cu ochi roși de plānsū, cu fața palidă de suferință, părăsise casa, pentru a întâlni pre mamā-sa, căreia voia a-i spune tōtā vāpaia inimei sale.

— Da, îi voiu spune bunei mele mame totū — își dișe ea mergându spre grădină — căci odată trebuie sê se descopere secretulū acesta.

Ea mergea cu pasulū tremurătorū spre partea, unde ședea contesa.

Din ce se apropia mai multū, inima începea a i se sbate mai tare, ca și când ar fi presimțitū ore-care nenorocire.

În sfērșitū sosi și dupā ce sērută pre mamā-sa se aședā lângā dēnsa.

Contesa o privi lungū și cu pătrundere, ca și cum ar fi voitū, ca fața ei sê-i spunā aceea, ce ar fi doritū sê scie.

Și nu s'a înșelatū, căci fața și ochi Augustei, spuneau foarte multū. Turburarea Augustei nu rēmase neobservatā de contesa, de aceea ea dișe:

— Ce ai copila mea, tu de unū timpū încōce nu mai ești Augusta cea veselā și drăgalașā, ochi tēi, altădatā atātū de veseli și strălucitori, acum îi vėđū totdēuna triști și rătăciți.

Dreptū rēspunsū la cuvintele mamei sale Augusta oftā adēncū și își pironi ochi la pāmēntū.

— Tu ascunđi unū secretū în inima ta, copila mamei, asta mi-o spune schimbarea ta de unū timpū încōce; pentru ce nu-mi spui suferința ta, de ce te ascunđi de fața mamei tale?

Augusta tăcea încă dar din ochi ei începuserā a curge șiroie de lacrēmī.

Contesa sê uitā spāriatā la dēnsa, plānsulū Augustei o asigurā acum pe deplinū, că ea pōrtā o suferință ascunsā.

— Ertare mamā dragā, ertare, dacā trebuie sê-ți spunū, că suferū, căci a mai tăcé ar fi a comite unū pecatū față de Dta, care m'ai iubitū și nu me îndoescū că me iubesci încă. Dar vai, cum sê începū, cum sê-ți spunū ceea-ce inima mea pōrtā ascunsū. O nu, te rogū cruțā-mi neplăcerea de a numi acelu simțū pe adevēratulū lui nume.

(Va urmā.)

O noapte de balu.

(după **Mauriciu Jokai**).

Cunosceti pe contesa Sofia Repey? Mica princesă a Breolelor, spiritul meu cel cu ochi negri?... Odată eram la mica mea contesă în castelul ei din Kerétvár, când îi tună prin minte séra târziu, că ea dela balul casinei, ce se va ține mâne în Arad, nu poate lipsi. De sigură că numai decâtu trebuiră să fie cai înhămați și deore-ce nime altul afară de mine nu era la vizită aci — era lucru naturalu se fiu învitatu de contesă ca însoțitoru. „Te rog domnule baron, să vii cu mine la Arad!“

Ce-i puteam răspunde? Contesă fi bună și te cugetă o leacă, e noapte ca în iad, ne putem resturna! Apoi avem de trecut trei brațuri de riu și veți bine, cel puțin un pod e stricatu și până nici bagă omul de sémă, să poți înecă. Și la Salonta e pădurea plină de hoți, apoi nu știu de ce cum și-aș putea fi un scutitoru sigură. Și în fine trebuie să plecăm acum numai decâtu?

Eu vorbisem destul de înțelepțesce, precum vedeți. Dar cu câtă me nisuiam a o abate dela planul pleărei, ea cu atât se întări mai tare pentru plecare. Ori trebuia să o însoțesc, ori să rămân singur în castel. Fui silitu a me determina pentru cea dintâi și mi se concese să șed în trăsură vis-à-vis de ea și lângă camerieră.

Îndată durăi trăsura ca trăsnetul; o trosnire ne înspăimântă grozav, eram pe un drum așa pieșișu ca și cum am fi rătăcitu. Contesa întrebă: ce s'a întâmplat? Surugiul sări de pe capră și apropiinduse de noi și zise: „Dămnă contesă, mi se pare, că am rătăcitu.“

— Unde ne aflăm?

— În pădurea dela Salonta, dămnă contesă!

— Ei, și apoi? Știu că nu-i cea pădure uriașă!

— Bunătatea dumnilale, dămnă contesă, dar...

În pădurea acesta s'au cam obicinuitu a se ține hoți.

— Nătarăule! și contesa sărindu din trăsură.

Mi se închegă sângele în vine. Eram în apropierea unei spelunci de hoți. Surugiul ofta și tremura ca și când s'ar afla sub spânzurători.

— Ah! dămnă contesă, cine a găzduitu odată aci, acela nu se mai doarece a doua oră.

— Nici nu-i de lipsă! Dar odată astăzi nu ne va strică găzduirea.

Me cuprindea fior de morțe: „Pentru Dumnezeu, ce vrei să faci? Acesta aci este o speluncă hoțescă, unde toți vomuri perii; o speluncă draconică, unde ospetariul jăcă sub un coperișu cu cei mai vestiți și mai

primejdioși hoți, tăciunari și omoritori ai țerei... Se dice, că mulți ómeni...

Noi ajunsesem aproape de casă. Prin ferestrele astupate ajunsesem până la urechile noastre sunetu de musică.

— Veți dumniata! — șopti contesa, — noi am ajunsu ați aci la un bal; sórtea nimenea nu o poate ocoli.

Mica contesă deschise ușa. Erau aci cinci hoți; nescari voinici mari, tari, spătoși; într'unu colțu alu casei le străluceau armele, cele 5 pușci și paloșele.

Îndată ce ne zăriră toți își opriră jocul și mi se pără ca și cum s'ar înspăimântă de curagiul nostru. Contesa însă luă înainte cu risul ei atrăgătoru:

— Trebuie să ve rugăm de iertare, că ve incomodăm. Dar am rătăcitu și deore-ce în întunericul nopții nu ne mai putem orienta, am intratu să ve rugăm de quartir presté noapte.

La aceste vorbe se ivi un voinicu sdravanu, își luă rătungióra pălăriuță, își răsucea ascuțita-i mustecióra în sus, se apropiă cu plecăciune de contesa și și zise: Nu ne faceți nici o incomodare, din potrivă o bucuria nespasă. Eu sum aci domnul casei și numele meu este Fekete Joji.

Nu pricepu nici ați, cum de nu m'a lovit guta în acelu momentu. Înaintea noastră sta Fekete Joji, cel mai înspăimântatu hoțu, de care trei comitate tremurau! Adio lume!

— Și mi-ar fi ertatu să știu numele d-tale, prea stimabilă dămnă? — și zise Fekete Joji cu un complimentu finu.

— Eu sum contesa Repey și vinu dela castelul meu Kerétvár.

— Kerétvár? Oh! atunci am onóre a vorbi cu sora contelui Stefan Repey! Pe dumnilui l'am cunoscutu. Bunul conte! Odată a pușcatu după mine cu o pușcă cu repetiția, fără a me nimeri. Te rog, ocupă locu, dămnă contesă!

Contesa se aședă pre o bancă, elu șed lângă ea, fără de a-mi oferi și mie un loc de ședut.

— Și unde voiati a merge acum noaptea târziu?

— Noi mergem la Arad — la balul casinei.

— Ah! aceea-i forțe frumosu. Dacă-i vorba numai de un bal, atunci nu trebuie să ve osteniți mai departe. Chiar dăm și noi un bal și dacă dămnă contesă nu va refușă invitarea... Musicanții nostri suntu forțe buni, e o pasiune să-i audți trăgându ciardașul! He! țigani, trageți una!

Și fără de a întrebă mai departe, își aruncă cănaciul dolmanului presté uméră și când încep celu dintâiu tonu alu musicanților, prinse pe contesă presté mijloc și sbură cu ea în mijlocul salei de joc. Un altu flăcău angajă pe fricosa Mamsel Căserine, care

de aci încolo nu mai simți lipsa de jucători, că sbura din mână în mână ca cărligulă la fântână.

Contesa mea însă se întrecea pre sine înseși. Atătu juca de voiósă și de eu patimă, ca și când s'ar fi aflatu pe parcuetulă lustruită din Arad; nici când nu o vedusem mai vioiă și mai grațiosă. Dar și aceea trebuie să o spună, că acestu miserabilu căpitanu de hoți își juca ciardașulă cu măestria! Joculă se continuă din ce în ce mai cu focu, până în fine Fekete Joji își prinse jucătorea în brațe și sbură în galopu cu ea.

Când se finí joculă, își conduse căpitanulă hoțiloră jucătorea — frumosu la locu, îi sărută mâna și i dîse unu mulțamă.

— Iartă, măria-ta că noi pentru primirea unoră óspeți atătu de distinși nu suntemu preparați în de ajunsu și luați în nume de bine cu ce ve putemu oferi în căsuța nóstră. E dreptu, că nu-i multu, dar e după datina nóstră unguréscă preparatú și prea credú că v'a cădé bine.

O ólá mare de pământu plină până în gură cu gulașu de vițelú aburindú fú pusă pe mésa cea lungă. Tăiere dreptu că nu erau, fie-care lua câte o bună bucată de pâne în mână și cu cuțitulă de buzunarú scotea bucăți de carne din ólá. Contesa mea mănecă cu unu apetitú ca și când nu ar fi mănecatú de trei zile. Însusi căpitanulă hoțiloră scotea pentru ea din ólá cu cuțitulă lui bucățile cele mai bune de carne și i le punea din cinste pe fâliș de pâne albă.

Vitulú, firesce să serví din plosce mari, rotunde, de lemnú, de păharú — nici vorbă. După obiceiulă țărăneseu mai întâi beú Fekete Joji ca gazda casei din ploscă, după aceea șterse gura ploscei cu măneca cea largă și cu crețe a cămeșei și o oferi contesei închinându-se. Pentru sufletulă strămoșiloră mei. Ea luă plosca și beú dintr'ensa.

Cei einel voiniel seuseră unu butoiu de vinu și când se ridicară dela mésză stăteau chiar așa oblu pe picioare ca și înainte de aceea. Până se ospetară musicanți, se apropiă de mine vetafulú hoțiloră și-mi dîse:

— Dar ce-i cu d-ta domnule, nici nu bei, nici nu măneci, nici nu joci? Numai pipezi? Ori dóră joci bueurosú cărți?

— Regretú multú, dar nu sciu nici unu jocú de cărți.

— Atunci o să te învățu eu unulú ușorú. Uita-te aci, o colóre pui aci, una dincolo, pe una pui d-ta baní căți vrei, pe alta puiu eu p'atâta. După aceea să aruncă cărțile, din a cărui colóre iasă mai întâi o figură, acela cășcigă banii celuialaltu. Acesta e tare ușorú.

Ticălosulă acesta imi esplica joculă de cărți alu surugiloră, mie, care în acestu jocu am pierdutú patru bunuri. Și ce era să facú? Trebuí să me punú cu elă la jocu.

Ioanú Popú Reteganulă.

(Finea va urmá).

Lângă isvorú...

Stetea tăcută și gânditóre
Mândra Titină lângă isvorú,
Zefirulă dulce. a serei bóre
Resfira pèru-i încelisorú.

Rumena-i față suriditóre
Nu-i era astăfți ca în trecutú,
Zimbetu-i dulce, ca și o flóre,
De pre guritá i-a dispărutú.

Suntú lună de zile de când plecase
Alú vieței sale dulce odorú,
De când cu lacrimi în ochi rămase
Singurá numai lângă isvorú.

Și adă venise, creșéndú, că póte
Elú o ascéptá ca în trecutú
La loculú, unde până în nópte
Cu elú adesea a petrecutú.

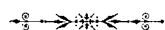
Dar nu găsise, decâtú isvorulă
Cu alú seu murmurú șovăitorú
Și 'n peptu-i fragedú s'aprinse dorulú
După iubitu-i pribegitorú.

Unú dulce cântecú în crângú rêsună,
Titina simte unú linú fiorú —
Spre elú alérgă ca o nebuná,
Dar elú dispere prin negrulă norú.

Suspina-atuncia blânda copilă
Și-și plécă capulú spre alú seu sinú;
O, voi ființe, cari aveți milă
Compătimiți-o prin unú suspinú!

T. Simtionú.

Corespondență.

Ujfalău în 16 Septembrie 1892.

Onorate domnule redactor!

În o corespondință apărută în prețuita DVostre revistă „Minerva“, care corespondință s'a ocupată cu petrecerea de vără din astă an ținută în comuna Șintereagă se face la urmă amintire, că după aceea voru urmă încă petreceri la Sanționa, Lechința etc. Ce e dreptu numitele petreceri s'au și ținutu, dar până astăzi în revista DVostre n'am cetitū încă nimicū despre succesulū acelora.

Permiteți-mi dară — deși târziu — să facū o mică dare de sēmă despre petrecerea din Lechința.

Acēsta petrecere — după cum s'a potutū vedē din invitătore — s'a arangiatū de cătră inteligința română din comuna noastră Ujfalău în favorulū scōlei gr. cath. de aici. S'a ținutū însă în Lechința, fiindcă în comuna noastră nu avemū localități acomodate pentru atare ocașiune, iar de altă parte fiindcă Lechința este locul de convenire a întregū ținutului acestuia.

Petrecerea a succesū câtū se pōte de bine. Venitulū preste totū a fostū de 80 fl. 60 cr. — computându-se aici contribuiri și suprasolviri — din care subtrăgându-se spesele de 42 fl. 86 cr. a rămasū unū venitū curatū de 34 fl. 74 cr. v. a.

În scopulū petrecerei au contribuitū domni: Dr. Gavrilă Tripon adv. în Bistriță 1 fl., Lazarū P. Papiu 80 cr., Alesandru P. Papiu 1 fl., iar suprasolviri au făcutū domni Ioanū Chifa, proprietarū în Visuia 80 cr., Lazarū Stupineanū, preotū în Fiscutū 40 cr., Constantinū Rusū, preotū în Șermașū 40 cr., Ioanū Chiciudeanū, preotū în Țiagulū mare 80 cr., Berdeanū din Teaca 40 cr., Ieronimū Bozacū din Mociu 60 cr., pentru care fapte nobile numiți domni primescă mulțumitele noastre.

Publiculū adunatū a fostū numerosū și alesū, în specialū preoțimea noastră a documentatū și cu acēstă ocașiune, că are tragere de inimă cătră binele poporului nostru românescū.

Între participanți prelângă inteligința din Ujfalău, însemnāmū pre următorii domni cu stimatele familii și anume: Anania Hosszu, administratorulū protopopesculū alū tractului Buzei; George Isaiu, preotū în Mateiu; Ioanū Chiciudeanū, preotū în Țiagulū mare; Constantinū Rusū, preotū în Șermașū; Lazarū Stupineanū, preotū în Fiscutū; Berdeanū, Téca; Ieronimū Bozacū din Mociu; Vasile Bileganū, Téca; Moldovanū, preotulū din Lacū; Chifa din Brasfaleulū de josū; Sigmireanū din Măgerușū; Goronū din Odorheiu; Sigarteu din Șintereagū; Grecū din Rusulū de susū; Danilă din

Budatelecū; Chirtoșū din Becleanū; A. Cheresteșū din Beudinū; preotulū din Geaca etc. Dintre streini au fostū preotulū luteranū din Lechința Wohl și celū din Vermeș Berger, apoi notarulū comunalū Carolū Conradt etc.

În pausă 6 tineri în frunte cu tēnerulū studentū Teofilū Popū din Ujfalău ne-au delectatū cu drăgălașele jocuri naționale „Călușerulū“ și „Bătuta“ făcândū asupra noastră vii impresiuni, căci tineri jucăuși, deși erau numai nisce băcți, jucară însă cu așa o precisiune și focū, precum nu mai vedurāmū. Așa cum erau, își venia a crede, că suntū nisce păpuși.

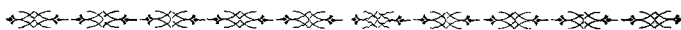
Din cununa de domnișore amintimū pre d-șora Ghizela Hosszu diu Thetū, Victoria și Nina Chifa din Brasfaleulū de josū, surorile Lucreția și Eugenia Sigarteu din Șintereagū, Maria Goronū din Odorheiu, Susana Sigmireanū din Măgerușū, Victoria Chiciudeanū din Țiagulū mare, Cornelia Stupineanū din Fiscutū, Paulina Moldovanū din Lacū, Nuța Leményi, etc. cari aprōpe tōte s'au prezentatū în costumū naționalū românescū. Totū în acēstū costumū s'au prezentatū și dōmnele: Aurelia Danilă din Budatelecū, Bileganū din Téca, Rusū din Șarmașū, Cheresteșū din Beidiu și Chirtoșū din Becleanū.

Petrecerea a decursū cu entusiasmū și în cea mai bună ordine.

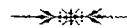
Nu putemū să nu atingemū cu acēsta ocașiune, că succesulū desēvrișitū alū petrecerei e a se ascrie în prima liniă comitetului aranjatorū, căci domnulū Iosifū Filipanū preotū, Vasile Popū notarū și Ioanū Morarū, invēțătorū în Ujfalău — toți trei bărbați iubitori de progresulū și luminarea noastră — n'au cruțatū nimicū pentru a satisface dorințelorū publicului, cea-ce li-a câștigatū unū titlū la recunoscința noastră a tuturor.

Încheiu cu dorința, ca D-șeu să binecuvinte acēste întruniri ale noastre și să le încunune cu succesele, ce le doresee ori-care română iubitorū de binele poporului său.

X.

Literatură populară.

Doine populare.

— Culese din jurulū Crasnei de Iuliana Costea. —

Totū am dīsū me ducū, me ducū,
Dar nime nu m'o credutū.
Dar acuma me potū crede,
Că nime nu me mai vede.
Me ducū mândră dela tine
Plānge inima în mine,
Me ducū mândră dela voi
Plāngu-mi ochii amēndoi.

Mândra mea de amu-i unū anū
 S'albesce cu sulimanū.
 Ca sē fie frumusică
 Dă-și banii toți în potică;
 Iși dă șire de mărgele.
 Ca se aibă rumenele.

Bade cu cămeșa albă
 Du-me 'n lume de ți-sū dragă
 De ți rușine de mine
 Fă-me brău pe lângă tine,
 De ți-a fi brăulū prea greu
 Fă-me lumină de sēu.
 Unde sēra-i inseră
 Eu frumosū ți-oiu lumină.
 Iar cine te-a întrebă
 De unde-i luminața?
 Tu bade sē dăci așa:
 Asta-i lumină de sēu;
 Drăguța din satulū meu:
 Asta-i lumină de cēră
 Drăguța din a mea țēră.

Pōte sci cine nu-i beatū.
 Că badea-i cu mine 'n satū.
 Pōte sci cine nu-i prostū,
 Că badea-i în satu nostū.
 Pōte scie o'i și cine,
 Că badea-i în satū cu mine.

De micuță-am fostū micuță,
 Dar la mulți le-amū fostū drăguță —
 La voinicī dela husari
 Și la domni din crimirī.

Duce m'ași cu mândra 'n lume
 Nu-i popă sē ne cunune,
 Este unu 'n Seghedinū
 De cunună omū strēinū
 Pentru-o cupșōră de vinū,
 Pentru una cu vinarșū
 Face omulū cu năcasū
 Și pentru-o glajă de bere
 Te face omă cu muiere.

Dragostea de ungurōiă
 E ca carnea cea de oīă.
 Dragostea de romăneuță
 E ca mierea din cojniță.

O fugitū badea fugitū,
 O fugitū la Orēștie
 S'o băgatū la cātānie.
 Dar filū sciu eu fōrte bine,
 C'o vrutū sē scape de mine.

Care fată jōcă bine
 Dă-o Dōmne lângă mine.
 Care fată jōcă rēu
 Du-o drace la părēu,
 Sē-șī capete-unū bădișōrū
 Sē-o jōce 'necitșōrū.

Din caracterele lui La Bruyère.

Comunicate în românește de I. Barițiu.

(Urmare).

A trăi cu inimizii nostri ca și când ei într'o ȳi arū putē fi amicii nostri și a trăi cu amicii nostri ca și cum ei arū putē deveni inimizii nostri, nu e nici conformū naturei urei, nici conformū regulorū amiciei. Acēsta nu e întru atātū o maximă morală, cātū mai multū politică.

—x—

Sē nu facemū inimizii din aceia, cari, cunoșcându-i mai bine, arū putē fi în rangulū amicilorū nostri: trebuie sē ne alegemū amicii așa de siguri și de așa probitate esactă, încātū încetându de a ne mai fi amicii, ei sē nu fie dispuși sē abuzeze de increderea nōstră, nici sē se facă temuți ca inimizii.

—x—

E plăcutū a-șī vedē amicii cu dorū și stimă, e penibilū sē-i cultivezi din interesū: acēsta însemnēză a *solicită*.

—x—

Celu care scie sē ascepte binele, pe care-lū doresce, nu apucă calea disperării decă nu-lū obține; din contră celū ce doresce unū lucru cu o mare nerăbdare, se consumă cu multū mai multū, decātū sē fiă pe deplinū recompensatū prin succesū.

—x—

Suntū unii omeni, cari voiescū atāt de cu ardōre și în modū determinatū unū anumitū lucru, încātū de frică sē nu-lū scape, nu uită nimicū din cea-ce trebuie sē facă pentru ca sē-lū scape.

—x—

Lucrurile prea multū dorite nu sosescū nici odată; sau dacā ele totuși sosescū, apoi acēsta nu se întēmplă nici în timpulū, nici în împregiurările, în cari ele arū fi oferitū o plăcere estremă.

—x—

Sē rīdemū înainte de a fi fericiți, de frică, sē nu murimū fără sē fimū rīsū.

—x—

Viēța e scurtă, dacā ea nu merită acēstū nume decātū numai pe cātū e plăcută, pentru-cā adunându la unū locū tōte cēsūrile, pe cari le petrecemū cu ce ne place, cu greu vomū putē face din unū lungū șirū de ani o viēță de cāteva luni.

(Vorū urmă.)

Diverse.

Sciri literari.

A apărut *Pedagogia*, lucrată pe bazele psihologice și etice ale realismului lui Herbart, de Ioan Popescu. Edițiunea a II-a, edată cu conlucrarea și sub supraveghierea d-lui Stefan Velovanu, dirigentu alu institutului pedagogic din Caransebesu. Formatu 8°, 388 pag. Prețulu 2 fl.

D-lu Blasiu Codreanu, invetatoru romanu in San-Nicolau-micu din Banatu a tradusu și espicatu in limba romanu legea de pensiuone invetatorescu. Acesta lucrare a apărutu in tipografia diecesana din Aradu și se vinde cu 1 fl. 05 cr. Comandele suntu a se indrepta la d-lu Ioanu Hereșu, conducatorulu numitei tipografii.

In tipografia Aurora din Gherla a apărutu *Calendariulu Aurorei* pre anul 1893 cu portretulu episcopulu Inocentiu M. Clainu — ca premiu — și alte multe ilustratiuni. Cuprinsulu lui e bogatu și distragatoru. Costeză 30 cr. + 5 portulu postal.

Reuniunea sodalilor romani din Sibiu din incidentulu iubileului de 25 de ani dela intemeierea reuniunei a arangiatu in pavilonulu din gradina Hermann o espositia industrială, la care au avutu a participa toti meseriași romani din orasulu și comitatulu Sibiu. Deschiderea festivă a espositiei a avutu locu Dumineca in 2 Octombrie n. e. la 11 ore demineța prin președintele reuniunei d-lu asesoru consistorialu *Nicolau Cristea*. La deschidere au fostu de față primarul orasulu Hochmeister, d-ni G. Barițiu, baronulu Ursu, archimandritulu Puscariu, protopopulu Rusu și mai multu asesoru și funcționari consistoriali. Il. Sa *Nicolae Popea*, episcopulu Caransebesulu, ca nașulu steagulu reuniunei a salutatu reuniunea telegrafice și i-a trimisu unu ajutoru de 50 fl. Espositia a statu deschisă până in 9 Octombrie n. e. In 11 n. e. a fostu distribuira premiilor și inhiderea espositiei.

Junimea studiôsă dela gimnasiulu superioru din Năsăud, in sensulu regulamentulu și sub conducerea domnulu profesor Gregoriu Pletosu, s'a constituitu și pentru anul școl. 1892/93 in societate literară, avendu de membri ordinari pre școlari din clasa VII. și VIII., iar estra-ordinari pre ceilalti din celelalte clase. Acesta constituire a avutu locu in ședința de constituire ținută in 25 Septembrie 1892 fiindu aleși in comitetulu societății următorii: Președinte: Victoru Onișoru, școl. in cl. VIII.; vicepreședinte: Constantin Moisil, școl. in cl. VII.; notarū I.: Ieronimū Groze, școl. cl. VIII.; notarū II.: Ioanū Moldovanu, școl. in cl. VII.; redactoru: Petru Ștefanu, școl. in cl. VIII.; bibliotecaru: Vasile Borgovanu, școl. in cl. VIII.; vice-bibliotecaru: Valeriu Tanco, școl. in cl. VII.; cassaru: Teodoru Morariu, școl. in cl. VII.; controlorū: Vasile Șuteu, școl. in cl. VII.

Aducendu acesta la cunoștința on. publicu, esprimamū totodată mulțamita noastră sinceră tuturoră acestorū onor. Redacțiuni, cari in anul școl. trecutū au binevoitu a ne gratifica câte unu esemplaru din foile, ce redigiéză și ne rugamū ca acestă gratificație se nu e retragă nici pre anul școlasticu curentu.

Totodată ne îndreptamū cătră P. T. Domni autorū mai cu sémă de cărți didactice, de distracție și literari, rugându-i ca in scopulu inmulțirii bibliotecii noastre, se binevoescă a ne gratifica câte unu esemplaru din prețuitele opuri publicate de d-loru.

Năsăudu, 4 Octombrie 1893.

Președinte:
Victorū Onișoru,
stud. el. VIII. gim.

Notarū I.:
Ieronimū Groze,
stud. el. VIII. gim.

Reuniunea invetatorescu „Mariana“ din Năsăudu și-a ținutu adunarea generală in 3 și 4 Octombrie n. e. Cu acesta ocașiuone in 4 Oct. s'era arangiatu in Năsăudu și unu balu, care a fostu ceretat de unu publicu numerosu și alesu.

Alegere. In 12 Octombrie n. e. s'a ținutu in Bistrița congregațiunea comitatensă de tōmnă, cu care ocașiuone între alte agende propuse spre rezolvare a fostu și completarea postulu vacantu de primu-vice-notarū comitatensu. La acestu postu s'au prezentatu 2 concurenți: Carolu Takacs, pretoru in cerculu Iadului și Dr. Leonu Scridonū, vice notarū comitatensu. Fiindu puși in candidațiune ambi concurenți și enunțiandu-se votare nominală Dr. Leonu Scridonū intrinidū 48 voturi contra 15 a dobânditu numitulū postu. E de însemnatu, că acestă alegere a decursu in cea mai frumoșă ordine.

Congresulu studenților universitari din România s'a ținutu in anul acesta in orasulu Romanu dela 18—20 Sept. La congressu pre lângă tineri din regatulu României au luatū parte și 10 tineri romani dela noi ca reprezentati ai junimii romane dela Universitațile din Viena, Budapesta, Gratz și Clușu. Primirea tinerilor universitari in Romanu au fostu splendidă. In ședința primă s'a ținutu o conferința despre „Andrei Mureșanu“. Lunu in 19 s'a făcutu o excursiune la mormintulu neuitatulu poetu Alexandri in Mircesei. După rentorcerea din Mircesei s'a arangiatu concertu și serață literară. După concertu a urmatu balu. In ziua ultimă a congressulu s'au ținutu două conferințe sociale și sara banchetu. In anul viitoru congressulu se va ține la Buzeu.

Episcopie romană in Macedonia. Cu bucuria luamū și noi notiță, că frații nostri din Macedonia desvōltă o activitate laudabilă pe terenulu bisericescu și că cu deosebire in timpul din urmă, au pornitu o mișcare însuflețită pentru realizarea dorințelor lor de a înființa unu episcopatu romanu-ortodocsu între Balcani și Pindū. In scopulu acesta au trimisu la Constantinopolu încă pe la inceputulu lui Iulie o deputațiune, care se obțină dreptulu pentru Romani de a se constitui intr'o eparchia românescă cu episcopu de naționalitate romană. Acum, după cum anunță diarele din România, episcopatul romanu in Macedonia e unu faptu îndeplinitu. Cererea legală și justă a fraților nostri din Macedonia fu ascultată la Constantinopolu, și Sultanulu a sancționatu deja printr'unu rescriptu împărătescu dreptulu de a se constitui Romani din imperiulu seu intr'o episcopie romană independentă. Noua episcopie se crede, că își va avé reședința in Bitolia, orasu puru românescu. Acesta isbândă a fraților nostri din Macedonia, dă nascere la o viață nouă bisericescă și culturală, inaugureză pentru deșii o eră nouă de renascere națională. Dumnezeu le ajute!

Românii istrieni. Printre Români din Istria — precum serie „Voința națională“ din București — se observă de câtă-va timp o mișcare de redescoperire. Mai multe familii de țereni și-au manifestat dorința de a-și trimite copii în România, ca să învețe bine românește. Mai multe familii din România s'au dechertat, că voră luă asupra-și educațiunea micilor Istrioiți ținându-i 1—2 ani la țără și la orașe, și după ce-și voră fi însușitu limba română, îi voră retrimite în patria loră.

De generală ală *Societății Iesuiților* a fostă alesă P. Martin, spaniolă după naționalitate. Nouă alesul este de 50 de ani. Până acum a fostă substitută de generală, și s'a distinsă prin pietate și erudițiune.

Colera în timpulă din urmă prelângă tôte măsurile luate a venită și la noi. Ea seceră astădi victime în capitata Ungariei — în Budapesta, unde se dice, că s'a adusă din Hamburg cu ocașiunea unui transportă de piei. Casură de coleră s'au ivitu și în Szegedinu.

Linia ferată Mureșă Ludoșă. Dela 1 Octombore n. c. s'a întrodusă și pre acestă liniă tarifa pe zone, prin care lucru li s'a făcută călătoriloră o mare înlesnire. Acestă schimbare își află esplicarea în împregiurarea, că acestă liniă pentru tacsele cele urcate era până acum aprôpe părăsită.

Dumneșeu nu părăsesce pre aleși sei, ajutoriulă lui nu lipsesce, unde necesitatea își ajunge culmea. În Viena trăia în frica lui Dumneșeu din lucrulă mâniloră veduva unui omă învătăț, care la mörte nu-i lăsă decâtă modestă dar alăsa sa bibliotecă. Acestă lăsământă îlă privia sêrmana veduvă ca ună cleinodă prețiosă, și, deși o sfătuia unulă și altulă să-lă vëndă, ea nu se lipsi de elă nici în cele mai grele stări ale vieței. Odată se îmbolnăvi și nu putea să mai lucre; lipsa își ajunse culmea, totă ce avuse și de ce să putuse lipsi, afară de bibliotecă, era pusă în casa de pemne pentru sumulițe împrumutate pe anumitu timpă. Ună antiquară venise în două rănduri se cumpere bibliotecă, dar prețulă ce i-lă oferi, deși nu era chiar de rieptat, nu-i conveni și chemă pre ună amicu ală bărbatului sêu, ca să-i prețuiască cartă de cartă, fiindă decisă în urmă a-și vinde și bibliotecă — unica avere, ce-i mai rămasă. Acela luândă cartă de cartă, cercândă după valôrea sciintifică, dede preste o cărticică, carea deschidându-o, esclamă adencă mișcată: „Bibliotecă nu vei vinde-o, acestă singură prețuesce mai multă ca 2000 fl.“ Și ce era cărticică de valôre atâtă de mare? O cărticică de depuneră dela o casă de păstrare, unde depusă bietulă omă suma spre fructificare înainte cu mai multă an, despre ce veduva nu sciuse nimica. Acestă neașteptată împregiurare scuti restulă dîleloră sêrmanei veduve de suferințe și neajunsuri. Ea păstră bibliotecă și mai departe ca celă mai prețiosă tesaură rămasă dela iubitulă ei soțu.

Hymen. D-lă *Valeriu Mureșană*, teologă abs. și dșora *Elis-beta Mironă* își voră serbă cununia loră în 16 Octombore n. c. în biserică gr. cath. din Teleiu. — D-lă *George Crețiu*, proprietară mare în Uzdină s'a cununată cu d-șora *Anastasia E. Țințariu*, fica vebilei dômne veduve *Elena P. Țințariu* din Petruvasila. Să fie într'ună cêsă bună!

Necrologă. **Iacobă Morariu**, oficială postaltă ces. reg. în pensiune, membru ordinară ală „Asociațiunei Transilvane“, membru în Direcțiunea institutului de credită și economă „Bistrițiana“ etc., ieră la 12 Octombore st. n. 4¹/₂ ôre dimineta și-a dată nobilulă sêu sufletă în mânilă Creatoriului după ună morbă îndelungată în anulă 58-lea ală vieței sale plină de iubire și activitate și în 26-lea a fericitei sale căsătorii.

Înmormentarea rămășițeloră pămêntesce se va sevăși Joi în 13 Octombore 1892 st. n. după amedă la 4 ôre în cimiteriulă romano-catholică din locă.

Sântă liturgie întră repausulă sufletului sêu se va celebră în 14 Octombore 1892 dimineta la 9 ôre în biserică română gr.-cath. din Bistriță. Îlă deplânge *Rafila Morariu* născ. *Mihailăș*, ca soțiă, *Maria Radoicov* născ. *Morariu*, *Helena Morariu* și *Gheorghe Morariu*, ca fi, *Stefan Radoicov*, căpitană, ca ginere, *Angelina Radoicov*, ca nepôtă și alți numeroși consăngeni și îlă deplângemă noi toți, cari în dênsulă amă perdată ună romănă bună și ună creștină evlaviosă.

Fiă-i țerina ușoră și memoria binecuvântată!

Deslegarea gâcituri magice din Nr. 17 ală fôici nôstre e următôrea:

A
1 I 1
2 B o b 2
3 A r a m a 3
4 F r a n c e s 4
5 H i n d u s t a n 5
6 P o r u m B e s c u l 6
13 I o a n u B r â t i a n u 13
7 C o n s t a n t i n u 7
8 M i n o t a u r u 8
9 S i c i l i a 9
10 A s a k i 10
11 a n u 11
12 u 12
B

Bine au deslegată d-șora *Veturia Lișcană* din *Cizeriu* și d-lă *Vasile Borgovană* din *Năseudă*.

Premiulă l-a dobândită domnișora *Veturia Lișcană*.

Avisă. Aducemă la cunoscința onoratului publică cetitoră, că interesantulă romană „**Piratulă de pe marea de ostă**“ tradusă de cunoscutulă scriitoră *Ioană Macaveiu* și publicată în revista nôstră a eșitu acum de sub tipară în edițiune separată și se pôte procură dela redacțiunea nôstră prelângă prețulă de 40 cr. espedatū franco. Dela 10 esemplare se dă unulă rabatū.

Toți acei on. abonenți ai nôstri, cari au primită fôia nôstră pe așteptare precum și cari din o causă oră alta au întrelăsată până acum a ne trămite prețulă abonamentului, suntă rugați cu insistință, ca să binevoască a-și achită abonamentulă în timpulă celă mai scurtă.